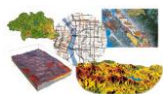

APLIKOVANÁ GEOINFORMATIKA X

Autorské právo

Aplikovaná geoinformatika

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

Typy informací (právníkový pohled)

- **Obchodní tajemství:** informace ekonomické hodnoty, jejichž znalost přináší obchodní výhodu)
- **Hospodářská soutěž:** ovlivněná dostupnými informacemi
- **Duševní vlastnictví**
 - *autorská práva*
 - *průmyslová práva:* vynálezy, průmyslové patenty, ochranné známky
- **Osobní data:** informace relevantní natolik, že je není možné zveřejňovat
- **Utajované skutečnosti:** vztah ke korporacím (ne osobě), osoby nakládající s nimi musí mít určité osvědčení

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

Občanský zákoník

- Zákon č. 89/2012
- Rozvádí základní práva obsažená v LZPS
- § 3 odst. 2 písm. a)

„[...] každý má právo na ochranu svého života a zdraví, jakož i svobody, cti, důstojnosti a soukromí [...]“

§ 84

„Zachytit jakýmkoli způsobem podobu člověka tak, aby podle zobrazení bylo možné určit jeho totožnost, je možné jen s jeho svolením.“

- panoramatické fotografie, snímky z dronů

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

Občanský zákoník

- § 86

„Nikdo nesmí zasáhnout do soukromí jiného, nemá-li k tomu **zákonný** důvod. Zejména nelze bez svolení člověka narušit jeho soukromé prostory, sledovat jeho soukromý život nebo pořizovat o tom zvukový nebo obrazový záznam, využívat takové či jiné záznamy pořízené o soukromém životě člověka třetí osobou, nebo takové záznamy o jeho soukromém životě šířit. [...]“

- Poskytuje i pasáže k autorskému zákonu
 - zejména licence pro užití díla v původní nebo zpracované či jinak změněné podobě (databáze, mapy,...)

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

Licence podle Občanského zákoníku

- § 2358 odst. 1

„[...] Licenční smlouvou poskytuje poskytovatel nabyvateli oprávnění k výkonu práva duševního vlastnictví (licenci) v ujednaném omezeném nebo neomezeném rozsahu a nabyvatel se zavazuje, není-li ujednáno jinak, poskytnout poskytovateli odměnu. [...]“

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

Obchodní zákoník

- Obchodní tajemství
 - výrobní/obchodní/technické povahy (např. ne autorská práva) a zároveň
 - má skutečnou materiální či nemateriální hodnotu a zároveň
 - není v příslušných obchodních kruzích běžně dostupné a zároveň
 - mají být podle vůle podnikatele utajované a je to patřičně zajišťováno.
- Obchodní tajemství lze i zrušit či prodat.

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

Základní principy práv duševního vlastnictví

- Vztahují se k nehmotným výsledkům tvůrčí činnosti lidí, tedy k projevům jejich intelektu
- Mají absolutní povahu, tj. působí proti všem
- Jsou založena na zásadě teritoriality, tj. chráněna na území státu(ů) kde vznikla a řídí se národním právním řádem
 - historicky snaha o mezinárodní směrnice
 - Bernská úmluva, Římská úmluva pro oblast autorských práv a Pařížská úmluva, Madridská dohoda, Niceská dohoda, Lisabonská dohoda,...

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

Základní práva duševního vlastnictví

- **Autorská práva**
 - mapy, GIS produkty, databáze, know-how, goodwill (renomé), obchodní tajemství, počítačový program, vědecký objev atp.
 - primárně vztaženy k fyzické osobě
 - autorské právo vzniká samo o sobě
- **Průmyslová práva**
 - týká se zejména software – patenty
 - vzniká registrací
- **Práva na označení, patentové právo,...**

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

AUTORSKÉ PRÁVO

Předmět úpravy (§ 2, odst. 1)

Předmětem práva autorského je **dílo** literární a jiné dílo umělecké a dílo vědecké, **kteřé je jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora** a je vyjádřeno v **jakékoli objektivně vnímatelné podobě** včetně podoby elektronické, trvale nebo dočasně, bez ohledu na jeho rozsah, účel nebo význam (dále jen "dílo"). Dílem je zejména dílo slovesné vyjádřené řečí nebo písmem, dílo hudební, dílo dramatické a dílo hudebně dramatické, dílo choreografické a dílo pantomimické, dílo fotografické a dílo vyjádřené postupem podobným fotografii, dílo audiovizuální, jako je dílo kinematografické, dílo výtvarné, jako je dílo malířské, grafické a sochařské, dílo architektonické včetně díla urbanistického, dílo užitého umění a **dílo kartografické**.

Poznámka: objektivně vnímatelnou formou není ústní podání.

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

Předmět úpravy (§ 2, odst. 2)

Za dílo se považuje též počítačový program, je-li původní v tom smyslu, že je autorovým vlastním duševním výtvořem. Databáze, která je způsobem výběru nebo uspořádáním obsahu autorovým vlastním duševním výtvořem a jejíž součástí jsou systematicky nebo metodicky uspořádány a jednotlivě zpřístupněny elektronicky či jiným způsobem, je dílem souborným. Jiná kritéria pro stanovení způsobilosti počítačového programu a databáze k ochraně se neuplatňují. Fotografie a dílo vyjádřené postupem podobným fotografii, které jsou původní ve smyslu věty první, jsou chráněny jako dílo fotografické.

Poznámky:

- naopak mimo autorské právo je funkcionality určitého programu – například funkce obalová zóna (buffer);
- automaticky generované počítačové programy nejsou předmětem ochrany;

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

Předmět úpravy (§ 2, odst. 2)

Poznámky (pokračování):

- *struktura databáze není autorským dílem, programy a další software databáze lze považovat za počítačové programy;*
- *autorem počítačového programu nemůže být právnická osoba, tj. programátor je oproti angloamerické koncepci jediným originálním subjektem autorského práva k počítačovému programu; v oblasti kontinentálního práva je primárně kladen důraz na ochranu duševní činnosti, nikoliv na ochranu investic.*

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

Předmět úpravy (§ 2, odst. 3, 4 a 6)

(3) Právo autorské se vztahuje na dílo dokončené, jeho jednotlivé vývojové fáze a části, včetně názvu a jmen postav, pokud splňují podmínky podle odstavce 1 nebo podle odstavce 2, jde-li o předměty práva autorského v něm uvedené.

(4) Předmětem práva autorského je také dílo vzniklé tvůrčím zpracováním díla jiného, včetně překladu díla do jiného jazyka. Tím není dotčeno právo autora zpracovaného nebo přeloženého díla.
Poznámka: není aplikovatelné pro programy.

(6) Dílem podle tohoto zákona **není** zejména námět díla sám o sobě, denní zpráva nebo jiný údaj sám o sobě, myšlenka, postup, princip, metoda, objev, vědecká teorie, matematický a obdobný vzorec, statistický graf a podobný předmět sám o sobě.

Poznámka: chráněno odlišně – speciální přehled určitých typů duševního vlastnictví (viz dále).

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

§ 3 Výjimky z ochrany podle práva autorského ve veřejném zájmu

Ochrana podle práva autorského se nevztahuje na

a) úřední dílo, jímž je právní předpis, rozhodnutí, opatření obecné povahy, veřejná listina, veřejně přístupný rejstřík a sbírka jeho listin, jakož i úřední návrh úředního díla a jiná přípravná úřední dokumentace, včetně úředního překladu takového díla, sněmovní a senátní publikace, pamětní knihy obecní (obecní kroniky), státní symbol a symbol jednotky územní samosprávy a jiná taková díla, u nichž je veřejný zájem na vyloučení z ochrany,

b) výtvary tradiční lidové kultury, není-li pravé jméno autora obecně známo a nejde-li o dílo anonymní nebo o dílo pseudonymní (§ 7); užít takové dílo lze jen způsobem nesnižujícím jeho hodnotu.

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

K čemu se v kartografii/geoinformatice vztahuje autorská práva?

- data/vrstva/objekt/atribut
- software
- grafický design
- značkový klíč
- výsledná mapa
 - poznámky: kromě katastrální (natolik přesné, že nejsou považovány za výsledek tvůrčí činnosti); proč tedy není možné takto užívat i ortofoto ČR? Komerční mapy i státní mapová díla jsou pod ochranou autorského zákona.
- text odborného článku

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

Příklad zásahu do osobnostních práv k dílu

- Použití výřezu mapy a doplnění tematické nadstavby (leták, obrázek na webové stránce,...)

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

Příklad zásahu do osobnostních práv k dílu

- V geoinformatice (obecně silná spjatost s licencí – viz dále)
 - nezákonné opatření software či databáze (včetně vektorizace)
 - neoprávněný zásah do software či databáze vč. atributů (včetně knihoven, funkcí, extenzí, modulů,...)
 - prostorové úpravy datové vrstvy (generalizace,...)
 - zneužití atributové složky (i sloučení tabulek)
 - klasifikace či jiné odvozeniny z dat DPZ
 - neoprávněné užití vizualizací (možné pouze se souhlasem autora)
 - zneužití výsledků analýz, které jsou z vizualizací nebo popisů zřejmé (platí i na textové výsledky)
 - použití značkového klíče (může být chráněn také jako užitečný vzor)
 - zneužití know-how, renomé či obchodního tajemství

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

Obecný postup

Nerozlišuje se přitom, zda se jedná o analogová či elektronická díla.

1. Kontaktovat správce díla.
2. Prostudovat a odsouhlasit licenční podmínky.
3. Užívat dílo podle jeho omezení.
4. Citovat podle licenčních podmínek.
5. Nevytvářet ze získaných dat data „vlastní“, obvykle lze data použít pouze pro tvorbu konkrétního produktu.

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

Další vybrané pasáže autorského zákona

§ 26 Společná ustanovení pro majetková práva

„(1) Majetkových práv se autor nemůže vzdát; tato práva jsou nepřevoditelná a nelze je postihnout výkonem rozhodnutí [...]“

„(2) Majetková práva jsou předmětem dědictví.“

Poznámky:

- autorská práva jsou majetkem po dobu života autora a 70 let po jeho smrti, resp. po smrti nejdéle žijícího z autorů (do roku 2000 platilo 50 let);
- pokud je autor bez dědic, přechází tato práva na stát (nejsou volná, to platilo dříve);
- není-li uveden autor (tzv. dílo anonymní, institucionální), běží lhůta 70 let od uveřejnění, k 1. lednu 71. roku poté je dílo volné;
- po uplynutí 70 letě lhůty dílo tzv. „volné“, majetková práva zůstávají.

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

Volné autorské dílo

- Patrné například na portálu mapy.cz
 - není uvedení autorsko-právní ochrany, jde o odkaz na vlastnické majetkových práv (nějakým způsobem chráněné dílo)

- Ten, kdo má mapu v držení, si může klást podmínky zpřístupnění, jako např. poplatek za vstup, zapůjčení,...
- Bez problémů u zakoupené staré mapy

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

Volné užití díla

§ 30 odst. 1 „[...] pro osobní potřebu fyzické osoby, jehož účelem není dosažení přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu [...]“

- poznámky:
 - zhotovení záznamu, rozmnoženiny nebo napodobeniny díla
 - opět nelze pro architektonická díla, databáze a software

§ 31 Citace

- výňatky nebo celá díla v odůvodněné míře
- „[...] vždy je však nutno uvést, je-li to možné, jméno autora, nejde-li o dílo anonymní, nebo jméno osoby, pod jejímž jménem se dílo uvádí na veřejnost, a dále název díla a pramen. [...]“
- Poznámka: citace nesmí zkreslit, musí přesně popsat, odkud pochází.

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

Bezplatné versus volné užití díla v kartografii a geoinformaticce

Bezplatně poskytované webové služby nejsou určeny ke komerčnímu využití a podléhají autorsko-právní ochraně. Jejich šíření, reprodukce v původní či pozměněné podobě i nekomerčního charakteru je vyžadován souhlas autora.

Poznámky:

- platí i pro vektorizaci dat z WMS služeb včetně ortofota;
- neplatí pro vektorizaci katastrálních map;
- platí i pro atributy jakkoli získané (včetně operace GetFeatureInfo)

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

Bezúplatné zákonné licence (§ 34 a 35)

- Velmi zkráceně řečeno vždy bez přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu pro:
 - úřední účely,
 - zpravodajství,
 - politický projev a veřejné přednášky,
 - občanské či náboženské obřady,
 - školní představení,
 - výuka nebo k vlastní vnitřní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo). Poznámka: zveřejnění závěrečných prací studentů a oponentních posudků má výjimku z autorského zákona (Zákon o VŠ).

- Je možné zhotovit záznam díla umístěného na veřejném prostranství (státní hrad lze, kostel ale ne – majetek církve).

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

Důkazy

- „Kde není žalobce, není ani soudce“
 - i přesto je zneužití autorského díla trestným činem
 - porušování autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi podle § 270 Zákona č. 40/2009 (Trestní zákoník)
- Pokud je někdo nařčen ze zneužití díla, musí ten, kdo tvrdí, že jeho dílo bylo zneužito, tuto skutečnost i prokázat
 - nařčený má možnost hájit se jakkoli, de facto i lži
 - posuzuje se míra pravděpodobnosti, tj. zda existuje vůbec pravděpodobnost, že by se dvě na sobě nezávisle vypracovaná díla mohla podobat tak, že může taková shoda prvků skutečně nastat
- Většinou občansko-právní spory (kromě mimosoudních dohod)
 - občanskoprávní žaloba k místně příslušnému soudu
 - většinou přizván i soudní znalec v oboru

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

Důkazy

- Záměrné umístění chyb (fiktivních či záměrně změněných prvků, atributů) pro dokazování při sporech
 - mohou pouze komerční společnosti
 - není povoleno v případě státních mapových děl (závazné dílo)

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

Tresty podle Trestního zákoníku (§ 270)

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let, peněžitým trestem nebo propadnutím věci bude pachatel potrestán,

- a) vykazuje-li čin uvedený v odstavci 1 znaky obchodní činnosti nebo jiného podnikání,
- b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch nebo způsobí-li tím jinému značnou škodu, nebo
- c) dopustí-li se takového činu ve značném rozsahu.

(3) Odnětím svobody na tři léta až osm let bude pachatel potrestán,

- a) získá-li činem uvedeným v odstavci 1 pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu nebo způsobí-li tím jinému škodu velkého rozsahu, nebo
- b) dopustí-li se takového činu ve velkém rozsahu.

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

